

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/45/2024
Identifikačné číslo spisu:	5121010064
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5121010064.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Štífta a JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného L. Y. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2020 a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 30. júla 2024 v Bratislave dovolanie obvineného L. Y. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Michala Vlkolinského proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 28. marca 2023, sp. zn. 1To/6/2023, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. Y. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 22. novembra 2022, sp. zn. 22T/6/2021, uznal obvineného L. Y. za vinného zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Tr. zák. účinného do 31. decembra 2020 [s použitím § 139 písm. a) Tr. zák. a § 140 písm. f) Tr. zák.] a zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Tr. zák. účinného do 31. decembra 2020 na skutkovom základe tam uvedenom.

Za to súd obvinenému uložil podľa § 189 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 37 písm. h) Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 38 ods. 5 Tr. zák., § 41 ods. 1 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Tr. zák. súd obvinenému uložil aj trest prepadnutia vecí:

- mobilný telefón modrej farby zn. F. so SIM kartou XXXXXXXXXX,
- notebook čiernej farby zn. R. W. P. XXX P., neznámeho výrobného čísla

s adaptérom na nabíjanie čiernej farby.

Podľa § 60 ods. 6 Tr. zák. vlastníkom prepadnutých vecí sa stáva štát.

Podľa § 73 ods. 2 písm. b) Tr. zák. a § 74 ods. 1 Tr. zák. súd obvinenému uložil aj ochranné opatrenie - ochranné ústavné sexuologické liečenie.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. súd poškodeného mal. U. X., nar. XX. R. XXXX v Č., trvale bytom G. č. XXX, okres M. O. U., zastúpeného zákonným zástupcom U. P., nar. X. R. XXXX v Č., trvale bytom G. č. XXX, okres M. O. U., s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný sporový proces.

Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podali obvinený L. Y. a prokurátor v zákonom stanovenej lehote odvolania, o ktorých Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 28. marca 2023, sp. zn. 1To/6/2023 rozhodol tak, že postupom podľa § 319 Tr. por. odvolania obvineného L. Y. a prokurátora ako nedôvodné zamietol.

Dňa 16. apríla 2024 podal obvinený L. Y. prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Michala Vlkolinského písomne odôvodnené dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Tr. por., a sice:

- zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu;
- rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom;
- rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený v intenciách dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. namietal svoju neúčasť a neúčasť obhajcu pri výsluchu maloletého poškodeného v prípravnom konaní, ktorý bol vypočutý bez toho, aby boli o termíne konania výsluchu uzrozmnení a skutočnosť, že obhajoba v prípravnom konaní ani v konaní pred súdom nebolo umožnené maloletého poškodeného vypočuť a klásť mu otázky. Porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom odôvodnil aj nevykonaním obhajobou navrhnutých dôkazov, ktorých vykonanie bolo nevyhnutné pre spravodlivé rozhodnutie. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. obvinený uviedol, že súdy rozhodovali na základe dôkazov, ktoré neboli vyhľadane, zabezpečené a vykonané v súlade so zákonom. Mal za to, že facebooková komunikácia, ktorá mala byť vyhotovená ofotením z mobilného telefónu, je ako dôkaz absolútne nepoužiteľná, a to z hľadiska jej verifikácie, zákonnosti a hodnovernosti, keďže sa jedná o tlačené dokumenty bez uvedenia zdroja, ktoré mohli byť kýmkoľvek upravované a nie je z nich možné jednoznačne ustáliť, či sa jedná o skutočnú, neupravenú komunikáciu medzi ním a maloletým poškodeným alebo aj s inou/inými osobami. Záver okresného súdu, že na pevnom disku telefónu zn. O. T. XXX bolo niekoľko desiatok súborov s homosexuálnym obsahom je podľa názoru obvineného v rozpore s vykonaným dokazovaním. Namietal tiež, že nie je zrejmé, akým spôsobom v zmysle zákonnosti predloženého dôkazu sa svedkyňa Ing. W. V. dostala k elektronickej komunikácii z instagramového profilu “P.” a “L.”, ktorého existenciu od začiatku konania popieral a akým spôsobom sa komunikácia medzi ním a maloletým poškodeným, predložená Z. P., stala súčasťou spisu. Čo sa týka naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., obvinený mal za to, že súdy rozhodli o jeho vine len na základe výpovede maloletého poškodeného bez toho, aby skutočnosti uvádzané maloletým poškodeným v jeho výpovedi mali podložené aj ďalšími aspoň nepriamymi dôkazmi, ktoré by pre výrok o vine tvorili ucelenú, logickú a neprerušenú reťaz dôkazov. Žiaden dôkaz o tom, že by maloletého poškodeného k niečomu nútil sa v spise nenachádza, naopak zo zadovážených dôkazov možno dospieť k záveru, že elektronickej a telefonickú komunikáciu medzi ním a maloletým poškodeným bola vzájomná, viackrát vedená výhradne zo strany maloletého poškodeného, ktorý ho prezvával a kontaktoval SMS správami.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd vyslovil, že uznesením krajského súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach § 319 Tr. por., § 201 ods. 1 Tr. zák., § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Tr. zák. v neprospech obvineného L. Y., uznesenie krajského súdu zrušil, zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a prikázal krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej len „prokurátorka“) podaním zo 6. mája 2024 konštatujúc, že v danej trestnej veci nie sú splnené dôvody dovolania v zmysle uplatnených dovolacích dôvodov. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. mala za to, že maloletý poškodený bol v prípravnom konaní vypočutý v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku a aj v konaní pred okresným súdom bol dodržaný procesný postup stanovený Trestným poriadkom pre vykonanie tohto dôkazu. Uvedený postup je v súlade i s rozhodovacou činnosťou Európskeho súdu pre ľudské práva. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. uviedla, že v danej trestnej veci nebolo odsúdenie obvineného založené na dôkazoch získaných a vykonaných nezákonným spôsobom. Čo sa týka naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., mala za to, že zistenia, ktoré boli ustálené okresným a krajským súdom poskytovali dostatočný podklad na konštatovanie, že obvinený L. Y. naplnil zákonné znaky zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Tr. zák. a zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Tr. zák.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného L. Y. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Dňa 20. júna 2024 bolo dovolanie obvineného L. Y. spoločne s kompletným k veci prislúchajúcim spisovým materiálom riadne predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na konanie a rozhodnutie.

Po predložení veci najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal dovolanie obvineného spolu s predloženým spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (§ 372 ods. 1 Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.) a spĺňa aj nevyhnutné obsahové náležitosti (§ 374 Tr. por.). Zároveň ale najvyšší súd zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Úvodom najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, a nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať v intenciách Trestného poriadku len odvolací súd [§ 322 ods. 3 Tr. por., § 326 ods. 5 Tr. por.]. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený eo ipso prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Tr. por.). Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinil podľa § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1

písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. považuje najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, čo v rámci svojej rozhodovacej činnosti notoricky opakuje, a síce pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu je nevyhnutné, ako aj napokon zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. Inými slovami povedané, nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu s akoukoľvek intenzitou, zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Pri samotnom posudzovaní, či v konkrétnom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétného prípadu a tieto individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach, vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Zásadné porušenie práva na obhajobu, podmieňujúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., však nemožno odvíjať od iného hodnotenia dôkazov obvineným v porovnaní s tým, ako to vo veci vykonali príslušné súdy, ktorých skutkové zistenia a závery sú pre dovolací súd záväzné (nepreskúmateľné). Porušenie práva na obhajobu nemôže byť odôvodnené tým, že súdy, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., vyhodnotili dôkazy odlišným spôsobom, ako je predstava obvineného.

Čo sa týka ťažiskovej dovolacej argumentácie obvineného týkajúcej sa neúčasti obvineného a jeho obhajcu pri výsluchu maloletého poškodeného v prípravnom konaní, a neumožnenia obhajobe v prípravnom konaní a v konaní pred súdom maloletého poškodeného vypočuť a klásť mu otázky, najvyšší súd uvádza, že v súlade s ustanovením § 134 ods. 4 Tr. por. (účinného do 14. marca 2024) ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je obzvlášť zraniteľnou obeťou podľa osobitného predpisu alebo rodinným príslušníkom takejto obete, treba vykonať výsluch ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať; ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté. Výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu alebo s využitím technických zariadení určených na prenos a záznam zvuku a obrazu; ustanovenie § 270 ods. 2 tým nie je dotknuté. Orgán činný v trestnom konaní zabezpečí, aby výsluchy v prípravnom konaní viedla tá istá osoba, ak sa tým nenaruší priebeh trestného konania. Ak je ako svedok vypočúvaná obzvlášť zraniteľná obeť podľa osobitného predpisu, o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej osobné vlastnosti, vzťah k osobe, ktorú obeť označila za páchateľa, k osobe, ktorá je podozrivá zo spáchania trestného činu, alebo k osobe, proti ktorej sa vedie trestné konanie alebo závislosť od osoby, ktorú obeť označila za páchateľa, osoby, ktorá je podozrivá zo spáchania trestného činu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, povahu a okolnosti spáchania trestného činu mohlo nepriaznivo ovplyvniť jej telesnú integritu alebo duševnú integritu alebo vystaviť ju riziku druhotnej viktimizácie, k výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu vypočúvanej osoby prispeje k správne vedeniu výsluchu; ustanovenie § 135 ods. 1 tým nie je dotknuté. Pred vypočutím svedka podľa štvrtej vety orgán činný v trestnom konaní prekonzultuje spôsob vedenia výsluchu so psychológom alebo znalcom, ktorý bude pribraný k výsluchu, aby sa zabezpečilo správne vykonanie výsluchu a predišlo sa druhotnej viktimizácii.

Podľa § 135 ods. 1 Tr. por. (účinného do 14. marca 2024) ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 18 rokov o veciach, ktorých oživovanie v pamäti by vzhľadom na jej vek, vzťah k osobe, ktorú obeť označila za páchateľa, k osobe, ktorá je podozrivá zo spáchania trestného činu, alebo k osobe, proti ktorej sa vedie trestné konanie alebo závislosť od osoby, ktorú obeť označila za páchateľa, osoby, ktorá je podozrivá zo spáchania trestného činu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, povahu a

okolnosti spáchania trestného činu mohlo nepriaznivo ovplyvňovať jej duševný a mravný vývoj alebo vystaviť ju riziku druhotnej viktimizácie alebo ak ide o trestný čin proti ľudskej dôstojnosti, treba výsluch vykonávať obzvlášť ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať. K výsluchu sa priberie psychológ alebo znalec, ktorý so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vypočúvanej osoby prispeje k správnenému vedeniu výsluchu a zástupca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ak nie je na výsluchu prítomný opatrovník podľa § 48 ods. 2. Ak to môže prispieť k správnenému vykonaniu výsluchu, prizve sa k výsluchu aj zákonný zástupca alebo pedagóg. Pred vypočutím svedka podľa prvej vety orgán činný v trestnom konaní prekonzultuje spôsob vedenia výsluchu so psychológom alebo znalcom, ktorý bude pribraný k výsluchu, a ak je to potrebné, aj s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zákonným zástupcom alebo pedagógom tak, aby sa zabezpečilo správne vykonanie výsluchu a predišlo sa druhotnej viktimizácii.

Podľa § 135 ods. 2 Tr. por. (účinného do 14. marca 2024) v ďalšom konaní má byť taká osoba vypočúvaná znova len v nevyhnutných prípadoch, v prípravnom konaní len so súhlasom prokurátora. V konaní pred súdom možno na podklade rozhodnutia súdu vykonať dôkaz prečítaním zápisnice i bez podmienok uvedených v § 263. Osoba, ktorá bola pribraná k výsluchu, sa podľa potreby vypočuje na správnosť a úplnosť zápisnice alebo na spôsob, akým bol výsluch vykonaný, ako aj na spôsob, akým vypočúvaná osoba vypovedala.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky sekundárnou viktimizáciou treba rozumieť situáciu, keď sa obeť násillia stáva opakovane obeťou v dôsledku necitlivého konania, neadekvátneho prístupu alebo nekonania každej osoby v rámci pomoci obetiam násillia. Sekundárna viktimizácia môže nastať aj v dôsledku necitlivej medializácie prípadov takéhoto násillia. Dochádza k nej, keď obeť čelí ďalšej ujme, nie však v dôsledku priameho trestného činu, ale v dôsledku spôsobu, akým s ňou zaobchádzajú inštitúcie a iné osoby. Môže byť spôsobená napríklad opakovaným vystavením obete páchatelovi, opakovaným výsluchom o tých istých skutočnostiach, použitím nevhodného jazyka alebo necitlivými pripomienkami všetkých, ktorí prichádzajú do styku s obeťami. [Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2022, sp. zn. I. ÚS 31/2022]

Na margo uvedeného najvyšší súd odkazuje i na judikatúru samotného Ústavného súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 462/2012, III. ÚS 591/2013, I. ÚS 670/2014). Teda z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušenie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97) [Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16. apríla 2020, sp. zn. I. ÚS 431/2018].

S poukazom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru o zákonnosti a správnosti postupu orgánu činného v trestnom konaní pri výsluchu maloletého poškodeného v prípravnom konaní, ktorý bol vykonaný v súlade s § 134 ods. 4 a § 135 ods. 1 Tr. por. (účinného do 14. marca 2024) s využitím technického zariadenia určeného na záznam zvuku a obrazu. Keďže výsluch maloletého poškodeného (ktorý je zároveň obzvlášť zraniteľnou obeťou) predstavuje výnimku zo zásady kontradiktórnosti trestného konania, nemal tento procesný úkon uskutočnený pred vznesením obvinenia a bez prítomnosti obhajcu za následok porušenie práva obvineného na obhajobu. Najvyšší súd dospel tiež k záveru o správnosti postupu okresného súdu, ktorý maloletého poškodeného na hlavnom pojednávaní opätovne nevypočul, ale tento dôkaz vykonal postupom podľa § 270 ods. 2 Tr. por. s použitím § 135 ods. 4 Tr. por. per analogiam (účinného do 14. marca 2024) prehratím obrazovo-zvukového záznamu o jeho skoršej výpovedi z prípravného konania na hlavnom pojednávaní 9. decembra 2021 a postupom podľa § 263 ods. 1 per analogiam, § 134 ods. 4, § 135 ods. 1, ods. 2 Tr. por. (účinného do 14. marca 2024) prečítaním zápisnice o jeho výsluchu z prípravného konania na hlavnom pojednávaní 21. decembra 2021, nakoľko ustanovenie § 135 ods. 2 Tr. por. (účinného do 14. marca 2024) takýto postup v prípade

maloletého poškodeného, ktorý je zároveň obzvlášť zraniteľnou obeťou, pripúšťa.

K obvineným namietanému nevykonaniu ním navrhovaných dôkazov, najvyšší súd poukazuje na svoju konštantnú rozhodovaciu činnosť, v rámci ktorej zdôrazňuje, že pokiaľ ide o obvineným namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov, takúto námietku nemožno úspešne podať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú. K nevykonaniu navrhnutých dôkazov najvyšší súd dopĺňa, že súd nie je povinný vykonať dôkazy navrhnuté stranami konania, či vyhovieť návrhom strán na doplnenie dokazovania, lebo v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 2 ods. 11 Trestného poriadku má v rámci rozsahu vlastnej úvahy možnosť zvoliť vhodné dôkazné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamena ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

V nadväznosti na to je potrebné poukázať na skutočnosť, že obvinený počas konania predložil viacero návrhov na dokazovanie, resp. doplnenie dokazovania, pričom niektorým bolo vyhovené. Zvyšné nevykonané návrhy súd prvého stupňa uznesením podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku odmietol. Následne podľa § 274 ods. 1 Trestného poriadku vyhlásil dokazovanie za skončené. (...)

Odmietnutím vykonania navrhnutých dôkazov nedošlo k porušeniu práv obvineného, keďže (ako už bolo uvedené vyššie) medzi práva obvineného nepatrí vyhovieť všetkým návrhom na vykonanie dokazovania. Je na súde zvážiť, či navrhnutý dôkaz považuje za relevantný na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Ak dospeje k negatívnemu výsledku, je povinný rozhodnúť o odmietnutí dôkazu. Dovolací súd z predloženého spisu pritom zistil, že súd prvého stupňa sa zaoberal všetkými navrhnutými dôkazmi, pričom v prípade ich nevykonania boli návrhy zákonným spôsobom odmietnuté s náležitým odôvodnením. Dôvodnosť odmietnutia však dovolací súd nebol oprávnený skúmať. Naopak odvolací súd nemal povinnosť vyrovnáť sa s návrhmi, nakoľko zo strany obvineného neboli prezentované. [Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2020, sp. zn. 2 TdoV 3/2019]

Nevykonanie dôkazu, resp. jeho odmietnutie, nemožno považovať za nezákonnosť rozhodnutia a konania mu predchádzajúcemu. Je plne na úvahe v predmetnej trestnej veci konajúceho a rozhodujúceho súdu, aby sám rozhodol podľa okolností prípadu, ktoré dôkazy na zistenie skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, vykoná, bez ohľadu na to, ktorá zo strán konania ich navrhla. Preto, aj v argumentačnej zhode so svojím vyššie citovaným rozhodnutím, na margo námietky obvineného o porušení jeho práva na obhajobu v kontexte nevykonania ním navrhovaných dôkazov, najvyšší súd uzatvára, že zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 28. júla 2022 (č. 1. 1399 spisu) vyplýva, že okresný súd sa dôkaznými návrhmi obvineného a obhajkyne (vypracovanie znaleckého posudku na maloletého poškodeného z odboru psychológia, výsluch maloletého poškodeného, vypracovanie kontrolného znaleckého posudku z odboru psychiatria, vykonanie konfrontácie medzi svedkami C. M. a Mgr. Ľ. B., oboznámenie listinného dôkazu - znaleckého posudku č. 90/2021 Doc. Ing. U. z inej trestnej veci, pripojenie a oboznámenie vyšetrovacieho spisu ORPZ OKP Čadca, ČVS:589/1-VYS-CA-2017) zaoberal a z dôvodu, že ich vykonanie nepovažoval za potrebné, tieto uznesením odmietol. Keďže potom už ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania prednesené neboli, súd uznesením podľa § 274 ods. 1 Tr. por. vyhlásil dokazovanie za skončené. Následne sa s vykonanými dôkazmi, ako i s odmietnutím návrhu na vykonanie ďalšieho dokazovania zo strany obhajoby okresný súd dostatočne a procesne správne

vysporiadal aj v odôvodnení svojho rozsudku (str. 26 - 27).

Uvedený postup okresného súdu a na neho nadväzujúce rozhodnutie krajského súdu nemôže dovolací súd hodnotiť inak, než za súladný so zákonom. Je jednoznačne súladné so zákonom, ak o vine a treste rozhodujúci súd, súc viazaný zásadami zistenia skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností [§ 2 ods. 10 Tr. por.] a voľného hodnotenia dôkazov [§ 2 ods. 12 Tr. por.] vykoná len tie dôkazné návrhy, ktoré podľa jeho úvahy môžu prispieť k náležitému objasneniu skutočností dôležitých pre posúdenie veci a vydanie spravodlivého meritórneho rozhodnutia.

V tejto súvislosti treba ešte doplniť, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo obvineného na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Konajúci súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené obvineným, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov trestnej veci uvádzaných obvineným. Rozhodnutia okresného a krajského súdu, ktoré z hľadiska obsahu ich odôvodnenia tvoria jednotu, uvedené kritéria spĺňajú.

Do obsahu uvedených práv však nepatrí právo obvineného, aby sa konajúci súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a to aj so zreteľom na skutočnosť, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu proti Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen proti Turecku, rozsudok č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holansku, Visser proti Holandsku, rozsudok č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a síce „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie [§ 272 ods. 3 Tr. por., § 2 ods. 10 Tr. por., § 2 ods. 11 Tr. por.], a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ [§ 240 ods. 3 veta druhá Tr. por.], alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie [§ 240 ods. 4 veta tretia Tr. por.].

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonával

dôkazy nezákonným spôsobom, tzn. že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom - môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. Nevykonanie (svojvoľné), pre spravodlivé rozhodnutie dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Tr. por.

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

K obvineným uplatnenej námietke vo vzťahu k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. o nezákonnosti facebookovej komunikácie predloženej bratom maloletého poškodeného Z. P., najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že uvedené obvinený namietal už v podanom odvolaní a krajský súd sa s touto dovolacou argumentáciou vysporiadal, keď uviedol, že „pokiaľ obžalovaný spochybňuje zákonnosť predloženej facebookovej komunikácie, táto nepredstavuje k výroku o vine obžalovaného jeden z hlavných usvedčujúcich dôkazov a nemá výlučnú povahu. K predmetnej textovej komunikácii však treba uviesť, že je v súlade s ostatnými vykonanými dôkazmi a krajský súd nezistil, že by sa s touto komunikáciou nezákonne manipulovalo v neprospech obžalovaného.“

S vyššie uvedeným odôvodnením odvolacieho súdu sa najvyšší súd stotožňuje a nad rámec uvedeného doplní, že facebooková komunikácia nebola jediným ani rozhodujúcim dôkazom preukazujúcim vinu obvineného, naopak, jeho vina bola v priebehu trestného konania preukázaná celým radom ďalších dôkazov. To platí aj o elektronickej komunikácii z instagramového profilu „P.“ a „L.“, ktorý dôkaz bol taktiež získaný a vykonaný zákonným spôsobom. Najvyšší súd preto uzatvára, že touto dovolacou námietkou nebol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať predmetný dovolací dôvod. Ten je totiž daný len v tých prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. teda vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu

trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potrebné rozumieť napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) ako i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák.

In concreto k dovolacej argumentácii obvineného sa žiada uviesť, že pokiaľ ide o namietanie vierohodnosti dôkazov a hodnotenie skutkového stavu zisteného súdmi nižších stupňov, najvyšší súd upriamuje pozornosť dovolateľa na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Tr. por., v zmysle ktorého je z dovolacieho prieskumu vylúčené posudzovanie a zasahovanie do správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu veci. Keďže obhajobná polemika s vykonaným dokazovaním je polemikou skutkovou (nakolko o polemiku právnu by šlo v prípade, keby obvinený namietal nie nesprávne zistený skutkový stav, ale jeho nesprávnu právnu subsumpciu), dovolací súd, súc viazaný vyššie zmienenou negatívnou podmienkou dovolacieho prieskumu, uvedené námietky nebol oprávnený preskúmať.

Ďalej, pokiaľ ide o námietky obvineného týkajúce sa nenaplnenia obligatórnych znakov skutkovej podstaty žalovaných trestných činov a tým nesprávne zisteného skutkového stavu veci, najvyšší súd pripomína, že ide o otázky skutkové, ktoré nie je v dovolacom konaní oprávnený podrobiť svojej prieskumnej právomoci. V súvislosti s uvedeným poukazuje najvyšší súd aj na svoju ustálenú rozhodovaciu činnosť, a sice Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2010, sp. zn. Tpj 39/2010, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 3/2011: Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchateľa k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť.

V argumentačnej zhode s vyššie citovaným stanoviskom trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu dôvodí v tejto veci rozhodujúci senát najvyššieho súdu, že uvedené závery možno prijať i o ostatných zložkách skutkovej podstaty trestného činu, keďže všetky (ako určitá imateriálna normatívna kategória) sú len kvalifikačnou reflexiou skutkového deja v normatívnom jazyku, a preto nie je možné v dovolacom konaní skúmať, pod zásterkou namietania nesprávne kvalifikovanej subjektívnej/objektívnej stránky trestného činu, v konečnom dôsledku nesprávnosť súdmi nižších stupňov zisteného a ustáleného skutku.

Dovolací súd má za to, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní vzhľadom na naplnenie všetkých znakov objektívnej a subjektívnej stránky bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu zločinu vydierania a zločinu sexuálneho zneužívania upravenú v Trestnom zákone. V tejto súvislosti dovolací súd len odkazuje na odôvodnenie rozsudku okresného súdu (str. 19 - 27) a rovnako tak uznesenie krajského súdu (str. 8 - 10), ktoré vo vzťahu k právnej kvalifikácii zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Tr. zák. účinného do 31. decembra 2020 a zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Tr. zák. účinného do 31. decembra 2020 považoval za vecne správne a v dostatočnom rozsahu odôvodnené. Preto dovolací súd vyhodnotil námietku obvineného ako nedôvodnú.

Na základe vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por. nie sú dané, a preto dovolanie obvineného L. Y. na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Rozhodnuté bolo pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.